

Megjelenik e lap minden Vasárnap és Csütörtökön. Előfizetni minden es. k. postahivatalnál, a lapok kiadó hivatalához czimzendő levelekben. A ra évnegyedre 3 ft 15 kr, félévre 6 ft 30 kr, évre 12 ft 60 kr új pénzben.

A lap szellemi ügyeit illető közlemények a szerkesztőséghez utasítandók.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

A Szentegyháztérben, a Kendeffé háznál, 487. szám alatt.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

(HARMADIK ÉVI FOLYAM.)

Hirdetések minden negy. hasábos egy sor után 7 ujkrót közzétételnek; folytonos hirdetések illő pótelengedtetik. Mindenik hirdetésre 30 ujkr bélyegűj előre befizetendő.

A lap anyagi ügyeit érdeklők: u. m. előfizetés, hirdetések, reklamatiók sat. a kiadó-hivatalhoz utasítandók.

KIADÓ-HIVATAL:

A Közelebbi Kéziratok, STEIN könyvkereskedésében.

NEZETEK gazdászati viszonyaink körül.

II.

A legbiztosabb vagyon, a földbirtok, ez idő szerint szomorító állásának okait mielőtt a kormányzás változott formáiban keresnők, keressük legelőbb a közelebbi okokban, s legnagyobb résznél minmagunkban.

Hogy a gazdaságot kellőleg jövedelmeztesse, arranegy legfőbb kellék szükségeltetik, u. m. föld, gazda, munkás-erő, és piac.

Erdélyországban van földje, a melyet a természetből legnagyobb részben megáldottnak nevezhetünk; az a terrenum, mely most csupán csak az ugarban hagyás, és használatlanság által trágyáztatik, így is kiad 4—5 szemet a gazdának, s ott, hol legalább juhaink buladékaival érintjük, vastag tengeri-csöveket produkál; de az egyes birtokosoknak legalább annyi részben is saját földje, a mennyiben a közös állam követeléseinek körén belül a föllet sajátunknak mondhatjuk, még ekkorig nincsen.

A szentesztet zilált, a mezei prédálásoknak, rablásoknak kitett, a mivelhetés minőségében a szomszédok szeszélyétől függő föld, az egyéni birtokos tiszta tulajdonának nem nevezethetők.

Tehát addig tisztán sajátunknak nem mondhatjuk a földet, míg azt tagosítva, egy tömegbe összevonva, saját belátásunk szerint nem mivelhetjük; s a megmivelt terményt, saját éber figyelmünk által meg nem őrizhetjük.

Miután pedig a kormány nezetek a tagosítás mellett elég felvilágosultsággal nyilatkoznak, e részben az elmulasztás minket terhel; örvendünk kell azonban, hogy nem hazánk értelmiségét, mert a miveltebb osztály a tagosítás szükségességéről úgy meg van győződve, mint annak üdvös voltáról gyakorlatilag meg vannak győződve a belgák, angolok sat.

Elmondottuk már gyakran, mennyi részben szentesíthetné a kormány a hazai ér-

telmesb rész ohajtását a földbirtok elkülönítése iránt, s mennyire van jogosult hatalma tetszése szerint intézkedni a jobbgy-birtok felett azon álladalom nevében, melynek összes ügyeit független kezelése alá vette, és a mely álladalom adta ingyen a birtokot a tömegnek.

A mia gazdaság főszemélyiségét, a gazdát, illeti, nem mondhatjuk, hogy hazánk igen sok eszélyes gazdát ne számíthatna, de a mint a közbeszéd mondja: „eszévesztett vármegyének bolond az ispánja.”

A legszebb képzettség, s a legelbátozotabb szorgalom mellett is a gazda nem képes a szabályozatlan földbirtokból kielégítő eredményeket csikarni ki; s küzdelmét még halálatlanabbá teszi az, hogy egy tunya nép izmaira kell támaszkodnia, mely a mellett, hogy nem örömet dolgozik, még többnyire ellenszenvvel viseltetik minden olyan iránt, kinek a sors, vagy szorgalom annyit adott, hogy mással dolgoztasson.

De még nem csak az a baj; a gazda értelme alatt nem csak a földbirtokost kell értenünk; a nagyobb birtokosnak feladata a gazdaság elméletét érteni, azt alkalmazni; a gazdatisztek feladata azt gyakorlatilag kivinni.

A gazdatiszteknek kell értelmes, de egyszersmind tevékeny, és sajnos, hogy némileg nyersnek, szigorúnak is lennie.

Egy gazdatiszt képességét nem a gazdasági intézetekben nyert oklevél, hanem e mellett a néppel való ügyes, és erélyes bánásmód, az ura iránti tiszta hűség egészíti ki.

A gazdatiszt, ha száz oklevele is van, nem járhat fényezés cipőben, nem követhet magának uralom; ha ilyes követelése van, akkor már korábbi sorsánál fogva több vagyonnal kellett birnia, minthogy szüksége volna magát mások szolgálatára szánni.

A gazdaság tere nem a börze, s más szerencsésebb gyári üzletek tere, hol a segédkezők gyorsan gazdagodnak; itt szörény követeléssel kell előállni, s arra munkálni az összes gazdatiszteknek, hogy

a földbirtokosokat az ő szükségességök felett kétségbe ne ejtsék, és ne vigyék azon meggyőződésre, mintha célszerűbb volna a birtokot bármily földszivó zsidónak bérbe adni, mint gazdatisztek visszaélései által annak minden jövedelmét szétcsákmányoltatni.

Egyébaránt, hogy jó és hű gazdatisztek legyenek, szerfölött szükséges, hogy a tisztek meghatározott fizetésén felül, alkalmazzák a birtokosok némileg a procentuatio rendszerét is, — ez a mellett, hogy a szolgálati ösztönt, és hűséget nevelné, egyszersmind ellenőrködésre is rugóul szolgál az illetők között, ha a tisztviselők legnagyobbikától a legkisebbig mindenkinek a birtok mostani jövedelmének felebb-fokozása által illő osztáléka lenne a felülbegő öszvegből.

Mi lehetne kulcsa az osztálék alá esendő öszvegek az illetékes jövedelemtől elválasztásának? Azt hiszem, vagy az addigi haszonbér, a hol az volt; vagy a birtok adójának tízszeres mennyisége.

Es e részben nem csak a föld nyers productiójának értékét vélném osztálék alá bocsátandónak, de mind azt, mit ezen termények észszerű, és a birtokos beleegyezése mellett felhasználása által, az addigi, vagy az adó alapján meghatározott tiszta jövedelem mennyiségén felül, a gazdatisztek szorgalma, eszélyessége, és szerencseje előteremthet.

Ily rendszer alkalmazásának eszélyes földesur és becületes tisztek közt, azt hiszem, mindkét félre nézve, fényes eredményei lehetnének.

Sajnálatos, hogy a közlebbi vezércikkünk első hasábján „Kétasz hold” helyett „hátszáz hold” olvasandó.

KÜL- ÉS BELFÖLDI LEVELEZÉS.

Bukarest, nov. 15. — (Hálás köszönet.)

A folyó évi június hóban Nagy-Enyedben tartott evang. reform. közsinaton báró Kemény István ő méltósága kegyeskedett a Dunafejedelemsegekben lakó ev. ref. hitkönyveink számára száz darab Nagy Péter-féle konfirmatioi kátét nagylelkűleg ajándékozni, melyeket ezelőtt pár nappal minden hiba nélkül meg is kaptam, és az illető helyekre utnak is indítottam.

Fogadja a Méltóságos Báro ur a távolban is vallásukhoz híven ragaszkodó hitorsosaink nevében forró köszönetemet és örök hálámat. A tiszta hit és erkölcsudomány, mit ez elhagyott testvéreink az Urban ezen jeles másod-méltodnak, válják főleg az ártatlan ifjuság lelki üdvének örögbiztására, s mlga becses nevének a Kárpáton innen tiszteletben tartására, válják Isten szent nevének magasztalására és dícsőítésére.

Koos Ferencz,

ev. ref. lelkész.

Abrudbánya, nov. 18-kán. — Verespatakon nagy élénkség van. Egy rég meddön heverő bányát meggazdagított, három hét alatt közel hetven font aranyat vettek ki belőle. A gazdag véna folytonosan tart, omlik a pénz, mint záporosd, kár hogy fába van, s kevés részvényest kivéve, a többitől mégis nyom nélkül elvándorol, s a régi szomorú napok újra visszakérülnek, mikor a bányász nem fizetheti adóját, nem élmezheti, ruházhatja családját, önmagát. A boldog napokban nem jut senkinek eszébe a bekövetkező sulyos jövedő. A kincset, mit iszonyu erőfeszítéssel, életveszéllyel a föld gyomrából kivesszük, haszontalan csesebecsre, a danaidak hordójára, a gyomorra, könnyelműleg elfecsérik, pedig milyen jó lenne a sokból bármily keveset meggazdálkodni, hogy a nyomorból kimentő eszköz ne lenne mindig a tolvajszag, igen gyakran a gyilkolás, mint közelebből is megtörtént, egy szegény bányászt azért vertek agyon, mert történetesen szemtanuja volt egy bányá kirablásának. Ez mind igen szomorú dolog, s a tisztelettelkészek szemmel se teljesítenék nemesebben hivatásukat, min ha hiveiket a józanságra és takarékoságra oktatták. Mert míg a részegeskedés, különösen a pálinka-ital, oly mértékben uralkodik, mint most, addig e népnek nem lesz boldogabb jövője. Sőt a bűnök számtalan nemei: mint esküszegés, hazugság, hűtlenség, káromkodás, verekedés mind nagyobb mértékben terjednek el. Sulyos szavak ezek, de igazak. Az elfogulatlan emberbarátok érzik, látják ezt, s meg is tesznek mindent, mi erejükben áll ennek megállítására, de a honnan azt leginkább lehetne várni, megtörik minden igyekezet, s a rossz terjed tovább. Most legyen elég ennyi, máskor még többet.

Basa István.

Tasnád. 1858. — (Boszorkányper!) A Szilágyban, Zovány helységében, folyt ezelőtt éppen tíz évvel, gondoltuk, az utolsó boszorkányper; oh nem! utána tíz évvel ismét meg kelle érni egyet, még pedig a p. i. érdemes bíróság előtt foly, úgy vagyunk értesülve ugyanis, hogy nevezett helységben, melyet valószínű magyarak laktak; egy másfél éves házaspár

Szegény juhász.

Jár a juhász a mezőn,
Rojtos tarisznyával,
Rojtos tarisznyán alól,
Zsiros bőrbundával.

Zsiros bőrbundán alól
Csepűvászonggel,
Csepűvászonggel alatt
Sohajtozozó szívvél.

Rojtos tarisznyájából
Veszi furulyáját,
S furulyázza hosszasan
Epesztő fájdalomát.

Bőrbundája zsebéből
Vesz egy rózsaszálat,
A ki adta, mint az a
Rózsa, úgy elszáradt.

A juhásznak könyvei,
Folynak gyönygysséggel,
Alig győzi törteni
Már a vászon inggel.

Ott a vászon ing alatt,
Szegény szív, úgy vérzik!
S mentől lejjebb száll a nap,
Annál inkább vérzik.

Úl a juhász egy siron,
Fujja furulyáját
Belefújja fájába
Életét, fájdalomát.

Hangja olyan szomorú
Annak a kis fának,
Mintha benne bánat... bu...
Mind együtt laktának.

Dalait a fülmele
Figyelve hallgatja,
S bokrai közt estidőn
El-elprobálgatja.

Másnap újra erre száll
A zengő madárka
Hogy hallgassa meg; a dalt
Valljon eltalálta?

De a juhász nem dalol,
Alszik holtan némán,
Érzo szíve megszakadt
Szeretője sirján.

Dalait a fülmele
El-elprobálgatja,
S ember szívét még az is
Szinte megszakasztja!

D. D.

A SZERELEM A HÁZAS ÉLETBEN.

(Folytatás.)

Lord Russel olvasta e levelkét, mert később megkapták irományai közt. Rá volt jegyezve, hol és mikor, melyik napon vette. Azonban, fájdalom, nem hallgatott védangyalának szózatára.

Eljött a nap, midőn a király, bármily kevéssé is volt a vakmerő politika embere, és a

parlament, jóllehet monarchikus loyális érzülettel vala áthatva, többé nem egyezhettek meg.

A nemzeti párt azt kívánta II. Károlytól, hogy fivérét tagadja ki, azaz: saját kezével romtsa össze a monarchiát. Károly ellenben azt kívánta, hogy egy oly hercegre ismertessék el trónörökösnek, a ki nyilván odatörökedett, hogy az ország vallását és alkotmányát megszüntesse.

Mindkét fél szélsőségekre kényszerítettén, elhatározá az erőszakos rendszabályokhoz folyamodni: a király a zsarnoksághoz, a nemzeti párt a fölkeléshez.

Az összeesküvők néha titkos gyűléseket tartottak, de nem bíztak egymásban eléggé, s tartózkodtak határozottan kimondani, hogy meddig akarnak menni. Russel lord a zsarnokság ellen fegyveres ellentállást sürgetett; lord Shaftesbury, a ki amazzal a párt élén állott, világosabban látta, hogy mit akar: t. i. minden áron megbuktatni a királyt, s a legitím trónörökös helyett egy más utódot. Mások meg másként gondolkodtak, s még Károly leggyilkolásáról is volt szó.

Azonban a gyűlésekben az udvarhoz szitók is jelentek meg. Lord Stoward volt, ki Károlynak az egész összeesküvést fölfedezte, mire lord Shaftesbury idején tavallant.

A követ, a ki lord Russelnek az elfogatási parancsot hozta, már háza kapuja előtt állott; a hátulso ajtót tán szantszándékosan fedezetlen hagyták, hogy szökhessék, ha akar. De Russel a szökést annyinak tartva, mint hibája nyílt bevallását, azon tiszta öntudattal, hogy hazája igazságszolgáltatásától nincs mit félnie, az alkalmat nem használta fel, s a towerbe ment.

Mihelyt lady Russel férje elfogatásáról értesült, azonnal a legszenvedélyesebb, de értelmes és lankadatlan buzgalommal tett meg minden lépést, a mi javára lehetett. Az elfogatástól az elítélésig lefolyt két hét alatt szakadatlan

tevékenységgel irt levelet, gyűjtött híreket, biztatá a nyugtalankodó barátokat, s éberszette a közönyösek részvétét. A tárgyalás előtti napon pedig ezt írta neki:

„Barátai abban a véleményben vannak, hogy én némi hasznára lehetnék önnek, ha a törvényeszi tárgyalás alkalmával jelen lennék. Én erre készen állok. Ez legforróbb ohajtásom. Vajha az ön is lenne. Lehet, hogy a törvény-szék nem engedi meg; de ön beleegyezik tán, hogy meglátogassam.”

Julius 13-án 1683-ban megnyitották a tárgyalás. A terem zsúfolva volt nézőkkel. Lord Russel írószékhez kért, a mit azonnal adtak is neki.

— Valakivel nem irathatnám-e le gondolatimat, hogy emlékező tehetségem elősegítesek? — kérde.

— O igen, mylord, szolgálai közül valamelyik tán alkalmas lesz erre.

— Itt van nőm, ő megteszi.

Lady Russel fölállott, s a néző közönség reszkett, az elérzékenyülés, és tisztelet miatt.

— Ha mylady megteszi e fáradságot, az szabadságában áll, — mondá az elnök.

S lady Russel az egész tárgyalás alatt férje mellett volt, mint egyedüli titoknok és nemes tanácsadója.

Azonban a pálcza eltörtett a vádolt feje fölött. De a nők legnemesbikének erélye, és bátorsága nem töretett meg. Egyike volt azon lelkeknek, a melyekben a szerelem, kötelesség és isteni bizalom minden emberi számításon felül fentartják az erőt, és a reményt. A király kegyelmét kieszközölendő, minden lehető módot megmérték. De hasztalan! A végzeteljes nap közelgett.

Julius 20-dikán lord Russel urvacsorát vett Tiltolton kezéből. Ezután átváltozta, és aláírta a fogalmazványt, a melyet, mint írásos búcsu-

egymástól válni akar, mivel, a mint a nő mondja, férje meg van rontva, vagy már a menyegző alatt megrontották, mert az, tán nem is férfi. A váloper kezdetén a helységi bíró előtt is meg kellett jelennek, a nő bepanaszolja, hogy az ő férjét megrontották. Van a helységben egy szegény betegelmű asszony, ki bizonyos időközben betegsége alatt sok nem rendes dolgokat tesz, például: magának ravatalt készít. A nép azt hiszi róla, hogy boszorkány. Van továbbá egy ügyefogyott, sápadt, hasonló kevéssé észhiányban szenvedő leány, szolgálatban a lelkésznél; mondják, a szegény leány anyja együgyű, hogy egy forintot se tud megolvasni, s rá fogják, hogy boszorkány, a gyanyu e két szerencsétlent pécézte ki, hogy megrontották S. urat. A bíró erre törvényszékletet ül. A szegény vádlottakat ítélőszéke eleibe állítja, s keményen vallatja őket, hogy ők rontották meg S. urat, ők jártak a szomszéd oláh helységbe éjféltájban, s az oláh előtt letérdelve, boszorkányozták több más kuruzslásokkal azt a férfit, holott a szegény leány közel rokona is S.-nek. S ha ki nem vallják, készen van egy is a szalma, ő, már t. i. az intelligencia hiányában lévő bíró, megperzselteti őket.

A szegény leány azzal menté magát, hogy csináljon vele, a mint akar, ha betudja bíró uram bizonyítani; de ő ártatlan, ő semmit se tud, ő nem is olyanféle. Miben a bíró ur új okot talált arra, hogy a boszorkányságot rássúss; lám, ugymond, még nem is ijed meg, máskor is tette már! s „kár, hogy a papnál lakol,“ mert Sz.-néval csinálják ti hármam mindent, egy harmadik leánynyal. A megzavarodott leány (ezt egy úrtvén, hogy hármam a pap), s hazamérvén megpanaszolta, természetesen a lelkész egy ily vallásjogász eljárását egy helység bírájának éppen a XIX. század utolsó felében szó nélkül nem hagyhatván, személyesen áment, meggyőződést szerezni a mondotak felől, s megkérde az érdemes bírót, hogy igazak-e ezek s ezek, mire a bíró a szegény leányt megakart köztöletetni, hogy mért mond olyat. Sz.-né még az a vád is terhel, hogy egy leányának a szája természeti okból félre van húzódva, azt is ő boszorkányozta meg, és azért keményen meg kell hogy lakoljon, mert az érdemes bíró ki akarja tisztítani a falut az ilyes roszféle személyektől. Ily dolgok történnék századunkban.

r. l.

KOLOZSVÁRI NAPLO.

— A jövő kedden, nov. 30.-án, Szigligetnek annyira magasztalt vigjátéka, melyre egész közönségünk műki kíváncsisággal vár: „Fenn az ernyő, nincsen kas!“ lesz színpadunkra hozva, a jeles népszínművész Schafhütl Minka jutalomjátékául. Az előadás kétféle érdeke által örülünk ezt előre jelenthetni.

* Mióta Havi ur dalszintársasága színházunkban megkezdé előadásait, ha jól emlékszem, még csak két komolyabb dráma adatott. Pedig a kolozsvári közönség nagyon szereti a drámai előadásokat. De az igazat megvallva, a dráma ügye nálunk az idén kissé gyöngyében látszik állani, s ha a szavaló művészet ez

alkalommal nem állja ki a versenyt a dalművészet, annak egyik főoka ott keresendő, hogy az igazgató társulata szervezésénél nevezetesen szakmákat hagyott betöltetlen, vagyis azok betöltésére az igényeknek nem egészen megfelelő személyeket szerződtetett. Ha visszagondolunk a „Bibor és gyász,“ és a „Lowoodi árva“ előadására, meg kell vallanunk, hogy csak közpszerűen sikerültek, jóllehet a szereplők elég komoly törekvést tanúsítottak. Azonban, mint halljuk, Havi ur már is intézkedett, hogy az előadások érdekelt vendégszereplők fellépése által emelje, s kilátásunk van, hogy a fiatal Lendvay-pár a pesti nemzeti színházról, s azután talán Munkácsy Flóra k. a. fogják mulattatni a drámapártoló közönséget, mely a jeles Fancsy leányát ismerni ohajlja.

— Házi-zenekarunk mind élénkebb s élvezetesebb válik. Mult vasárnap, e hó 14.-én Gy. L. kisasszony zongorázott; Szabóné assz. a „Koldusnő“-t szavalta, Garaytól; Mezei ur az „Alvajáró“-ból magándalt énekelt. Zajos tapsra ragadák a közönséget. Ezenkívül voltak még hegedűváriatok, négyes és hatosok. A közreműködők közt örömmel látunk néhány színházi tagot, mert csupán az így élesített előadások reméltetik még velünk, hogy zenekarunk korábbi irányra s szelleme visszatér, s lesz, mivé szánva volt: barátságos kör, hol a művészetkedvelő ifjú nemzedék szép példák által lelkesítve képezheti magát.

— Jelen hó 21.-én a ref. főconsistorium beleegyezett az enyedi ref. tanári kar azon indítványába, hogy az ottani főiskola 30 holdnyi szőlője 15 év alatt rigoligrazassék, s a régi szőlőfajok rajnai fajtaikkal ültetessenek be. Tudunkra egyik legjelesebb borgezánk gróf Bellen F. ur első Erdélyben, ki egyik terjedelmes szőlőbirtokát egészen új termő alappal frissítette meg, de úgy tudjuk, hogy meghagyva a már honosult fajokat, melyeknek éghajlatunk alatti sikerét évszázadok igazolják. A kőver és somszőlő teljes föleseresést idegen fajakkal ajánlatosnak nem véljük, s ha nem akarnók antcipálni Gazdasági-egyletünk érdemes titkára Nagy F. urnak írásátalán álló rőpiratát, a borszat érdekében érdemes megjegyezést tennünk, jelesen a somszőlő védelmére, mely hazánk legjobb borvidékén nagy szerepet játszik; így azonban titkár urra bizzuk azt. Az enyedi szőlők rigolázása iránti szándékot csak idővel lehetjük, ezen földrajzat ott, hol észszerű termő alap van, mindig gazdagon fizeti meg a befektetett tőkét, s egy jó és sikeres előpélda nagy hatással lehet arra, hogy mások által is utanozassék; talán előjövend az idő, hogy a szép földbirtokkal ellátott intézet a civilisáltabb gazdaságot minden oldalról alkalmazandja, s elvégre ezen előlépekkel egy minta-gazdaszat s egy gazd. tanszék növi ki magát, mire hazánkunk akkorra szüksége van.

* Az illetőknek ajánljuk figyelmébe, hogy saját belátása szerint szíveskedjék fogantatni intézkedéseket tenni az előadás után elhajtani szokott kocsi rendtartása iránt; mert alig egy hét előtt is csak az isteni gondviselés és egy derék férfiú bátor előrohanásának lehet köszönni, hogy egyike legtiszteltemetőbb főrangú hölgyeinknek el nem gázoltatt. Éppen kocsihoz akart menni, midőn egy „fiaker!“ kiáltásra egyszerre három bérkocsi robogott versenybe elő, s ha meg

nem ragadtatik a kantár, szerencsétlenség történettel volna.

— A most Kolozsvárról működő színészek legnagyobb része, jelesen a nőneműek fűl-sértőleg, palóczoosan beszélnek, a mi leginkább kiütik a conversatiós darabokban. Midőn egy-egy főrangú hölgy a salonban így beszél: szeretém kedgyed, természetesen sat. valóban szerfelett rontja az illúsiót, miután a magyar salonokban vagy igen szép irodalmi nyelven beszélnek magyarul, vagy a mi most már ritkább eset, idegen nyelvet használnak. A színpad főfeladata a nyelv mívelése, itt nem szabad semmi tájbeszédnek, hanem kizárólag az irodalmi nyelvnek kell uralkodnia. Kérjük az illetőket ezen észrevételeinket figyelemre venni, hogy ne kelljen részletekre kiterjednünk.

— Választóról azon szomorú eseményt írják hozzá: Ezelőtt pár héttel kiment lakóul Választóra Kolozsvárról egy család, melyből egy 15-16 éves szerű leány, jelen hó 16.-án reggel 10 óra tájt magát fűbe lőtte; a mint gyanítják, szerelmi csalódás vezette a szerencsétlen hölgyet e rettenetes lépésre.

— F. hó 14.-én F. Szép-péteren újra égés volt, Újzatoron 20.-án szintén, azonban a kárvallottak szerencsésére az elégett takarmányok a magyar biztosító-társaságnál biztosítva voltak.

— Tasnádi levelezőnk írja: mint mondják, Pele helységben mult napokban, egy gyermeket találtak meghalva, kit egy kutya vonszolt ki az utca-hid alól, meztelen volt. A bűnös anya még eddig ki nem tudott.

* Német lapok írják, hogy Császár ő Flge legfelsőbb határozata a gyarmatosítást illetőleg rövid időn közé fog tétetni, s e patens kedvezményétől várják, hogy mindazok, a kik tén Amerikába hajtanának kivándorolni, most már a Duna mentén fognak letelepülni Magyarországon.

— „Nővilág“ írja: A genfi mészárosok húsboltjában nincsen légy, noha azok egész napot át nyitva állanak. A helyek távolirtásának titka abból áll, hogy a bolt belfalait bábér-olajjal bemázolják. E szer alkalmasnak mutatkozik a képek arany kereteiről a legyek eltávolítására.

* „Kr. Ztg.“ oláhországi hírei közt olvassuk, hogy a kaimakam legközelebbi kibocsátványa „Ungroalachia“ metropolitájához szól, és abban arra kéri a metropolitát, hogy a kormány terheiben vegyen részt, s egy-szersmind rendelje meg az alárendelt papságnak, hogy óvakodjanak veszélyes hitegetésektől, a melyek a nép egyetértését megzavarhatnák. Vajjon mit értenek az „Ungroalachien“ alatt? Részünkről nem ismerünk ily nevű országot.

— Irodalmunkban egy idő óta nagy bámulatot gerjeszt minden, a mi nem-eredeti, egyes versfordítványokat a lapok inkább megbámulnak, mint hasonló eredetieket. Úgy látszik, ez Jókai is észrevette, s közelebbi űstökösében a szerkesztői sub rosa egy tételt így hangzik: „több gőzmalom-tulajdonos csak fordított regényeket öröl, pozsonyi mérőjét 2 ft 9 krajván.“

— A m. akadémia nyelvészeti osztályában nov. 15.-én Czuczor a magyar szavak magánhangzójainak rendszeréről értekezett, Hunfalvy Pál a hangsúly és igetokról, mely egyet-szersmind Ballagi és Fogarasi urak ellenvetéseire vonatkozott. Ballagi tagadja, hogy a magyar nyelvben a mennyiség mellett szóhangsúly ural-

kodnék, és a szóképzésre s a gyökészavakhoz kapcsolt ragokra valamely befolyást gyakorolna.

— A magyarhoni Gazd.-egylet a jövő Medárd vásárok gépkiallítási versenyt fog rendezni Pesten.

— Pesti levelezőnk már egy pár levelében írja, mikint a Ballagi ur által igen ügyesen szerkesztett „Protestáns egyházi lap“-nak Erdélyből alig van 30 előfizetője, tudósítások pedig az itteni egyházi viszonyokról gyakran hónapok át nem küldetnek. Kíváncsi a hazánkban oly szép erőben álló prot. felekezetek lelkeszeit és az egyes egyházmegyéek gyámolított ezen körülményre figyelmeztetni. A testvérhoni protestánsok közelebbi sokoldalú áldozatait az egyházakra és népnevelésre, a „Prot. L. oly nagy ügyességgel kísérte; vallásügyi tárgyalásai annyira érdekesek, hogy nemcsak a lelkészek, de a világiak is méltán vehetik fel a lapot kedvencz-olvasmányaik sorába.

— „A. T. L.“ a Schiller és Góthe ünnepélyek alkalmából Vörösmarty, Kazinczy sat inepélyek alapítását indítványozza. Költőinek emlékeztet minden művelt nép megemlégi, a mi költőink emlékre egy-egy igénytelen sarkóvet is többnyire csak családok tagjai emlétek, s csak is újabb időben kezd a nemzet kegyelethez nagyjai iránt lelkesítő emlékekben mutatkozni. Szívnkből üdvözljük ezen kegyeletes indítványt.

— Az „O. D. Post“ 265.-dik száma „Ausflüge in das Innere von Ungarn“ című alatti érdekes cikket sorozatát folytatván, Török-Szent-Miklósról többek közt ezt írja: Ezen jó magabíró helység, mely 72,000 holdra terjed, a gr. Andrási család tulajdona, melyet a kincstártól 1721-ben mesés olcsó áron 6,000 forintot vásárolt meg. Itt a néptanítás igen jól áll, s a növények egész a reálisokolában átléphetőség képezetnek, az iskolázn minden nevédek után 1 ft 15 kr évenként, és ezen csekélység is szép összege megy, mert 800 gyermek tanul, s ezen felül még féltelek (ott 26 holddal) bir a tanító. A stola-illeték Török-Szentmiklóson el van törölve, miután egy gazdag paraszt ezen célra huszezer frtot hagyományozott. Hát nem fényes adat-e ez a magyar parasztlak hazafi és emberi jelleméről? Aztán mondja valaki, hogy barbar a magyar!

— Tomori Anasztáz azon idős gondolatra jöven, hogy Schakespeare remekait irodalmunkba átültesse, a fordításra ekkor Arany, Flóra, Jókai, Lévai, Sárosi, Szász K. és Székely J. ajánlkoztak. Acs Zs. jeles műfordító szintén felkértet.

— A „P. St.“ bécsi levelezője szerint tervbe van véve, hogy vasúti szolgálatokra, jelesen a jegyváltó hivatalokban nöket is alkalmazzanak, ezt valóban humanisták gondolatnak mondhatjuk, fontolóra véve a nőknek igenis szíktérű s valóban szomorító állását a társadalomban, kiknek ha családi láncok szétszakadoznak, alig van terök, hol képességeiket az önfentartás érdekében is hasznosíthatassák.

— A „P. N.“ szerint nov. 20.-án a m. akadémia igazgató-tanácsa ülést tartott, s ezen ülés végzése a nagy- s gyűléshez fognak áttétetni, mely a „P. N.“ hallomása szerint dec. 12.-kén fogna megtartatni.

vételét az élettől és hazájától, a vérdapon akart átadni a sheriffnek (megyebíró), s meghagyta nevének, hogy ez „Istenhozzá“-ot halála után nyomassa ki, és terjeszse el.

Lady Russel meglátogatta őt, magával hozván gyermekeit is, a kiket az apa egy darabig kebelére ölelve tartott. Aztán beszélgetett azok nevelése, és jövőjéről, megadotta, s elbocsátotta őket, a nélkül, hogy vídamsága megzavarlatott volna.

— Maradj nálam, — mondá nevének, — együk együtt az utolsó vacsorát e földön.

Es sokat beszélgettek még együtt, különösen két leányukról, meg ama férfiak dicső példáiról, a kik nyugodtan, és szabad lélekkel fogadták a halált.

Tíz óra körül az elítélt fölállott, gyöngéden megfogta neje kezét, megcsókolta őt többször, és elváltak, szó nélkül, reszketve, könnyel szemükben, mely azonban nem pergett le arczaikon.

— Most már nem keserű többé nekem a halál! — mondá lord Russel Barntnek. — Ah, minő áldás volt életemen e nő! Mily nyomorult lennék most, szerelmének minden nagysága mellett, ha azzal egyszersmind anyi lelkinagyságot is nem párosított volna. Életem megemlése végett sohase kívánt tölem semmi olyast. *) Minő hét lett volna ez nekem, ha folyvást kö-

nyeivel, és esedékeivel gyötört volna, hogy valljam ki társaimat, legyek egy nyomoru lord Stoward!... Isten e nőben legmagasabb kegyét tanúsítá irántam. Rang, gazdagság, szellem, vallásosság és szerelem, minden minden egyesülve volt benne. S mindezt megkoronázta nemes magaviseletével e gyászos napok folytán. Oh minő vizgatással rém nézve, hogy gyermekeimet egy ily anyja gondjaira bízhatom át! Ő megígerte, hogy gondoskodni fog róluk, s ő megtartja szavát!...

Julius 21.-dikén 1683-ban lady Russel özvegy vala, s busan ül Southampton-House-ban kilencz, és hét évben járó leánykaival, és három éves fiacskáival.

Minő érzelmek árja borítá el nemes kedélyt e csapás után, kitűszik leveleiből, a melyek közül néhányat itt közlünk.

A végzeteljes nap után nem sokára így ir barátjának, Dr. Fitzwilliamnak, a ki egy keresztényi vizsgáztatásokat, és mintáimákat tartalmazó levelet intézett hozzá:

„Nem szükség önnök, jó orvos ur, mondanom: mennyire kevésbé vagyok még alkalmas ily vallásos gyakorlatra. Lelkem zilált, s kietlen gondolataim csak oly szavakat hozgatnak ajkaimon, a melyek kétségbeesésem fejezik ki. Barátom, legyen ön békéltetéssel gyöngeségem és szánalommal fájdamam iránt, a mint annak már is bizonyítnyát adá kedves levele, és imája által... Ön meg fogja nekem engedni, hogy nagy okom van a sirásra. Barátot veszteni el közönséges dolog. De egy oly baráttal élni, a minőnek boldog szerelmével kevésbé dicsekedhet, és e barátot veszteni el! Ah, ki tudná e csapást kiállani?“

Néhány nap mulva ugyanahhoz így ir: „Egész serge a bánatos gondolatoknak nehezédek, gyöngye vizgatlan szívemre. Ha egyet legyőztem, a másik támad meg. Ha szo-

moraságom egy percze oszlík, a multból ezer meg ezer ölet merül föl lelkemben. Valljon nem mulasztottunk-e el valamely fontos dolgot? Ha makacsabbul sürgettük volna, talán elhagyta volna az országot. Ha a perfolam alatt ezt vagy azt a tévedést helyrehoztuk volna, ezt vagy azt a lépést megtettük volna: ki tudja, tán fölmentik vala, s ő most is lenne velünk az élőkkel. Átlátom, hogy nem helyes ily hiábavaló gondolatokkal gyötörni magamat; de fájdalom keserű... Istenem, taníts meg fölfogni előrelátást és szívzszakgató ítéletet, hogy ne bukjam el! Tudom, hogy büntetésem megérdemlé, és hallgat az én szám; de szívem, félék, igen keserű panasz, és kétségbeesésnek adja át magát. Semmi se vigasztalhat engem, semmi se, mert elvesztém kedves társamat, a ki részt vett örömeim, és fájdalmainam. Hiányát érzem mindenütt. Nevét kiáltom én, hogy beszéljek vele, stéljálak és egyem vele, és nyugodjam oldalán. Mindezt nélküle kiálthatan. A kellő nap, és a közelgő éj egyiránt gyűlölt előttem. Ha gyermekeimet látom, emlékszem mint örült ő egykor nekik, és szívemet megrepenni érzem... Ah, ha erősebb lenne hitem, nem lennék így lesújtva örömet elhagynám a nagy világot, e világot, mely nyom és fászszt, s a melyben többé nincs mit keresnem. Imáir én nem élek egyebért, hanem, hogy lelkeket a büntől megkönnyítsem, szerencsétlenségemet türellemmel viseljem, s a hit és a lelkiismeret nyugodtsága által örök üdvösségemet biztosítsam.“

Halmagyi Sándor.

(Folytatjuk.)

Sajtóhibák. — Lapunk közelebbi (94.) számában a KÖNYVISMERTETÉS című tárcázékban a következő lényeges sajtóhibák maradtak, melyek kijavítani szütnak.

1. hasáb 18. sor: miért is helyett olvasandó ez őrt; ugyanott a 25. sorban felhasznált helyett olvasandó felhasználnak; a második has. 4. sorban egybetétel helyett olv. egybetételes; a 19. sor. egybeállítás helyett egybeállítás; a 24. sor. Lázár Balán helyett, (mi az egész cikket végig így van szedve, olv. Lázár Balázs; a 25. sor e szó után (L) Egyed, ez a névadás kit elmaradt; 31. sorban kitől helyett kiről; a 3. hasáb 28-ik sorában: e munka az helyett olvasandó e munka folyamában az; 37. sorban nemetségg helyett olvasandó nemesség; a 4-ik hasábban a 6-ik sorban szabad biztosított helyett olvasandó: szabad bántóságot; a 7-dik sorban át helyett őt; a 12. sorban első helyett olvasandó elsőből; a 14-ik sorban érintett helyett épített olvasandó; a 29. sorban fonását helyett forrását; a 34. sorban illetéges helyett olvasandó illetéleg; a 302. lapon az 1-6 tárcázahab 8. sorában Székely József helyett Székely Mózes olvasandó; a 31-dik sorban nemetségi helyett nemzeti; a 33. és 34-dik sorban vívott ki függetlenítés helyett olvasandó: vívta ki függetlenítését; a második hasáb 8-ik sorában százados helyett szomszédos olvasandó; a 10. 11. sorban e helyett egyenletlenek ügyében és mint az ország hatalma által kijelölt biztos helyett olvasandó: egyenletlenkedés ügyében is mint az ország bizalma által kijelölt biztos stb. a 13. sorban Lázár helyett olvasandó: Lázárt; a 16. sorban Ferenc helyett olvasandó Ferencet; a 18-ik sorban Lázár István helyett Lázár István; a 30-ik sorban így napjai helyett olvasandó agg napjai; a 38-ik sorban vette helyett olvasandó verte; a 3-ik hasáb 6-dik sorban magát érvényesítse, eszelekvőseget fejten ki helyett olvasandó: magát érvényesítse s eszelekvőseget fejten ki; a 9. és 10-dik sorban, (melyek érthetetlenül vannak központosozva is) Druzsina helyett olvasandó Druzsina; a 27-ik sorban téteményekben helyett olvasandó: jótéteményekben; a 33-ik sorban jó helyett olvasandó jönek; a 4-ik hasáb 5-dik sorban mind magán pályán életet folytatnak helyett olvasandó: mind magán polgári életet stb. a 14-ik sorban történeti irodalmuk helyett olvasandó történeti irodalmunkat; a 19-ik sorban adandó helyett olvasandó: adandó. *)

*) Gondoskodva van ezúttára a pontos correcturáról. Szerk.

== Magyarhon hercegprimása nov. 10-kén Rómába érkezett.

== A „P. L.” írja, hogy nov. 21-dikén az Aradról jövő vonat mozdonya a pántól lesiklott, s a hozzá kapcsolt 4—5 vagon sérülést kapott. Utazók sértetlen maradtak.

== A „P. N.” írja, miképp Ó Flge az ungvári s nagyváradit unitus tanítóképzőnek újra szervezését, s egy ilyen új intézetnek Nászdón leendő felállítását legkegyelmesebben helybenhagyint méltóztatt, s Magyarország s hajdani melléktartományainak mindenik részére (Gyulafehérvár, Szamosújvár, Körös, Lugos, N.-Várad, Eperjes, Munkács) szűkölködő tanítók részére ösztöndíjat rendeli méltóztatt. A gyuttal erdélyi kath. püspök ő nmlgának s egyházmegyeybeli kath. lakosságnak legmagasb tetszését nyilváníttat a csiksomlyói iskolai intézetek iránt tanusított áldozatkészségükért.

== Megjelent a „Sárospataki Füzetek” második folyamának ötödik darabja a következő becses tartalommal: A hazai bölcsészet történelméhez: Erdélyi Jánostól. A prot. egyház viszonya az államhoz: Hegedűs Lászlótól. A prot. biblia-áruhárról Franciaországban: J. S. tól. A föld népei vallási tekintetben: Nagy Józseftől. Magyar prot. egyháztörténeti kútforrás. Kiss Árontól. Buzinkai M. stb. levele Barlod m. reformátusaihoz. Hivat. előterjesztés a miskolci h. h. főgymnasium 1857/8-i tanévi alásáról. Prot. irodalmi szemle: Faló Bénéjántól. Népiskolai ügy: Gönczy Pál és Erdélyi Jánostól. A füzet végén olvasható figyelmeztetés szerint, az első folyam első fele immár teljesen elfogyván, s néhány tisztán megtartott példányt örömet visszaváltana a szerkesztőség; mi a kiváló tapintattal kezelt derék folyóirat iránt mutatkozó élénk részvétől tesz örömdetes bizonyosságot. A szerkesztő a protestáns gymnasiumok hivatalos közlönyének is följárja folyóiratát. A második folyamra még mind lehet előfizetni. Sárospatakon, a szerkesztő — Erdélyi Jánosnál; Pesten, Ráth Mór könyvkereskedésben, egész folyamra, postai küldéssel 6 pfrt; felfolyamra 3 pfrt régi pénzérték szerint.

== A „Vas. Ujs.” utóbbi számában egy versből ezeket olvassuk:

Hol a Kisküküllő, mint egy eziist szalag,
A szentdemeteri völgyet végigfutja,
Mogorva vártón várróm áll merőben a szat.
... Balázs s Nyujtódí két népszámon élt ott.

Az itt látható földirati s régiségtani felfogásra nézve megjegyezzük, hogyha nem is akora bakklövés, mint Csikszék mellé tenni Szamost, és a Kalenda alá a Fehérnyikót, de csakugyan nem a Küküllő foly a szd. völgyben, hanem Szt. határa rug betuivel a Küküllő völgye. Szentdemeter völgye az, mely keletről a Küküllő völgyre nyúlik, itt pedig egy rossz palacsina. A mi a mogorva vártótól illeti, a hegyek már itt igenis szelidek, fennálló váromot pedig nemcsak ott, de a környékben se láthatni. A Balassyak őskastélya a völgynek kevéssé emelkedettebb hegylábán fekszik, s újboldalpitve ma is diszben áll fenn mint a gróf Toldalagi Ferencz tulajdon. Általában megjegyezzük, hogy a magyar szépirodalomban Erdély földirata, történelme és egyes történelmi alakjainak felfogása igen sok kívánnivalót enged még. A mi a fennemlített vers költői érdemét illeti, abból mitse vonunk le.

== A november első felében mutatkozott feltűnő korai hideg a reggeli légmérseki állás szerint a párisi sürgöny értesítéséből láthatólag Európa különböző vidékein következőleg észleltetett:

Nap.	Helység.	Légmérsek. Reaum. sz.
1.	Péttersburg	— 7° . 1
2.	Moszkau	— 8° . 8
3.	Brüssel	— 1° . 2
4.	Varsó	— 6° . 4
5.	Bécs	— 3° . 2
6.	Strasbourg	— 4° . 5
7.	Páris	— 1° . 0
8.	Lyon	— 1° . 1
9.	Turin	— 0° . 5
10.	Brest	— 2° . 0
11.	Róma	— 1° . 0
12.	Varsó	— 7° . 8
13.	Péttersburg	— 7° . 4
14.	Moszkva	— 8° . 1
15.	Nikolája	— 3° . 1
16.	Bécs	— 5° . 2
17.	Brest	— 0° . 6
18.	Strasbourg	— 4° . 2
19.	Brüssel	— 1° . 0
20.	Turin	— 0° . 0
21.	Livorno	— 0° . 2
22.	Róma	— 0° . 4

Nemzeti színház. — Nov. 24-kén, szerdán adatott „Garrick Brisztolban,” vig. 4. felv. Gyulai (Garrick) különösen az alakos költőt elannyira híven személyesítte, hogy Egresi Gábor juttatá eszünkbe minden mozdulatainál. Egyébként a többi jelenetekben is kitűnően működött. Boér (Hild) jó volt ugyan, de nem olyan, hogy jobban előadni ne lehetett volna a mások erejével tündökölni kívánó költőt; ott volt haragos sokszor, hol engedékenynek kellett volna lennie. Különben a színpadi haragok nagy hajlama van. Komáromi (Villiam). Bi-hari (Frontham) kielégítőek voltak, ámbar az utolsónál sokszor hiányzott a költői finomság.

Szabóné (Jenny) mai játéka a közönséget sértette, ma nem játszott, hanem hidegen állott ott, utánmondva, a mit fülébe sugtak. Ugy halljuk ugyan, hogy későre kapta kezébe szerepét, a mi menten, annyi való, hogy azt nem tudta, mi által azutolsó felv., mind a vele künnlévő játzó egyének, mind a közönség részéről nyugtalanságot idézett elő. Ugyanazon egy öltönyben volt a házi leány és a színházi közönség egyik tagja is. Sz. né assz. önkéntesünkbe juttatá Hild-nek ezen színmű végéni mondatát: „a hogy ezek a színészek ma játszanak, csupa scandalum.” Közönség közép-számmal.

November 25-kén, csütörtökön: „Lovoodi árva,” Birchpfeiffer Sarolta 4 felvonásos drámája; közép-szerűleg sikerült előadás. Pollinuszé (Eyre Jane) és Gyulai (Rochester) kielégítőleg játszottak. Atóbbi működő személyek is türetek voltak szerepeikben. A két első, helyes játékért, többszöri kihívásban részesült. Közönség közép-számmal.

Gabona ár. November 25-dikén, bécsi mérője ezüstben. 1858. — Tiszta búza 4 ft 8 kr. — Elegy búza 2 ft 98 kr. — Rozs 2 ft 17 kr. — Árpa — ft — kr. — Zab 1 ft 23 kr. — Török-búza 4 ft 95 kr. — Pityóka 1 ft 5 kr. — Marhahús fontja 8 kr uj pénzben.

Bécsi börze. — November 26-kán.

	Ausztriai értékben.	
	frt	kr.
Nemzeti kölcsön 100 pftért	86	30
Metalliques 5 perc.	86	15
Urbéri papír, magyar.	96	—
„ „ „ erdélyi	—	—
Tiszai vasút	—	—
Cs. k. t. sulyu arany darabja	—	—
Korona „ „ „	14	14

KÜLFÖLD.

Anglia. — Gladstone, mint irtuk, rendkívüli kormánybiztosképp a jóniai szigetekre megy, az ottani politikai helyzet megvizsgálása, s azon javaslatok méltánylása végett, miket az ottani lord főbiztos Sir Young tett a brit kormánynak. A szigetcsoport, mely a „jóniai egyesült államok” pompás nevét hordja, hét szigetből áll, 80 négyzetmérföldnyi területtel, s körül-belül 220,000-re menő népességgel. Ezen egyesült államoknak van egy választott senatusuk Corfuban, élén egy elnökkel, mint a köztársaság főnökevel. A köztársaság felett pedig áll ő felsége, az angol királynő, mint védnök, egy lord-főbiztos által gyakorolva a védnökséget, a ki jókora brit őrseregtől támogatva, Corfuban székel. Mint jó görögök, a jóniaiak természetesen nagyon huznak a görög királysági törzsrakonaikhoz; több ízben zendültek fel az angol helyőrség ellen, s korábbi lord-főbiztosoknak nem éppen gyöngéden kellett az angol főuralmat éreztetni. Azonban a jóniai szigetek jelen helyzetétől más véleménynyel van. Ő azon meglepő javaslatot tette az angol kormánynak, hogy ötöt e szigetek közül engedne át a görög királyságnak, s csak a főszigetet Corfut (14 1/2 négyzetmérföld), s az ezzel összefüggésben álló kisded Paxo szigetet (mindössze 60,000 lakossal), mint gyarmatot, véglegesen kebelezzé be a brit birodalomba. Az angol kormány, minnt látszik ez ajánlatot nem utasította vissza, s Derby lord Gladstone urat azon fontos küldetéssel bízta meg, hogy a kérdést helyszínen tanulmányozza. Ha netán e kérdés megoldás alá jutna, még nagy zajt idézendő elő, s a diplomatiának, a sajtónak, s a parlamentnek sok dolgot adand. Orosz- és Franciaország igen is meg lennének elégedve az öt sziget felhagyásával, de Corfu végleges bekebelezése ellen óvást fognának tenni, nem is említtve, hogy az angol parlamentben egy erős ellenpárt ama tervnek kivitele ellen dolgozna. A „Times” ellenzi a javaslatot. Szerinte a védnökséggel való felhagyás mind Török-, mind Angolországára káros volna.

— Derby lord utóbbi beszédét illetőleg a „Wien. Ztg.” kiemeli, miképp a miniszter-elnök az angol udvarnál levő francia követ jelenlétében bizalmát fejezvé ki a közbeke fentartása iránt, ezt azon ok-

erősséggel támogatá, hogy a mi Angolország kormányát illeti, az bármely hatalmalmi összeütközése esetében, mielőtt ellenséges rendszabályokhoz nyulna, a párisi congressus elvei szerint, előbb mindig megkísértendik közbenjárásit utat, mi célzás Franciaországnak Portugallia ellen követett eljárására, mit a francia követ, ha tán nagyot hall is, aligha meg nem érthet. Nem hajítja bottal az okos, a mit kézzel érhet. E szabályt feledni látszott a francia kormány a portugall ügynél.

— A „Punch” előállt gúnyképeivel a dicső francia császárság ellen. Legújabb nagy képe utca sarkát mutatja ezen falragaszszal; „Rabszolgavásár, Charles-et-Georges, Portugallia.” A kép háttere teli van léptető katonasággal. A sarokban, napoleonilag összefonott karral, s jobbában meztelen szuronynyal. magas katonatiszt áll egyenruhában, csakhogy fején széles karimájú ültetvényes kalap van. A tiszt két embert őriz, a kik térdelnek: az egyik meztelen szerezsen, vasban, a másik jól öltözött „munkás.” Ez egyik kezét zsebében tartja, másikat — szónokolva — fölemeli, s a lánczot, mely a két kezét összefogja, könnyedséggel és csinall látszik viselni. A kettő komolyan beszélget egymással. Aláírás: „Rosz vigasz.” A párisi mondja: „Courage, mon ami, nem vagyok-e felebarátod és testvéred?”

Egy másik képen XVIII. Lajos szavait majmolja a „Punch.” A császár, újjával egy szerezsenre mutatva, szól: Messieurs, Franciaországban semmi se változott; il n'y a que quelques Français de plus (csak néhány francziával van több.)

— Az angol és francia közti szívélyes viszony napról-napra rosszabbul áll. Utóvégre is kislul, hogy szabadság és kényuraság nem járhatnak egymással egy uton. Mutakozik ez majd valamennyi angol lapon. A „Charles-et-Georges és Montalembert” nagy sorompót vontak a két ország között. Egy angol lap a Montalembert pörére vonatkozó cikkének ezen czímet adja: „A kényuralom tébolyodottság a.” Egy más lap pedig a Lisabonban történt „államcsinyról” beszél.

Franciaország. — Egy francia félhivatalos lap a Youngféle jóniai tervre nézve azt mondja, hogy oly módosítás, melyet az magában foglal, a nagy hatalmak beleegyezése nélkül nem eshetnék meg, miután Corfu igen fontos pont, mely az Adriai-tenger bejáráján uralkodik; Görögország nagyítása pedig Törökországra nézve a lehető legveszélyesebb lenne.

— A dunahajózási ügyben, mint hitelesen írják, Bajorhon és Würtemberg parti államok még sehogye nyilatkoztak. A francia és orosz diplomatia mindent elkövet, hogy azon két államot Ausztriától elszakassza, hanem természetesen Ausztria is assa ellenaknáit és eddigelé a kétféle befolyás még egyensúlyban van. A conferentia egybelépéséről tehát a jelen körülmények közt még távolról se lehet szó.

— A „Nord” egy párisi levelezője némely helyet közöl Montalembert cikkéből, melyekre a vád alapítottak. Ezen helyek egyike így hangzik: „Ha fulem cseng most az előszobázó napi irkások zsi-bongásától, majd a rajongók lármájától, kik azt vélik, hogy bennünket bolondoknak tarthatnak, ha egy szolgai és rothadt gözzel megterbesült légkör sürűjében a megfojtás fenyeget, akkor tiszta léget szivandó, s föllevenítő fűrdőt veendő, a szabad Angolországba sietek.” Egy más helyen a francia nép jó ösztönéről szól, mely közben frisebb lendületnek ered, nemskára ismét politikai erőtlenségbe esik vissza, a midőn senki se nyitja föl másként száját, mint felsőbb parancsra vagy nyert engedelmel mellett, s a midőn mindenki „a fölülről megintés üdvös elremitése alatt áll, ha tán valakinek bátorsága volna a hatóság eszméit keresztülvágni.” A francia nép egy harmadik helyen „ostoba nyájnak nevezeték, mi csak arra való, hogy nyírják és a legelőre hajtják.” Franciaor-

szág „a jogtól, világoasságtól és szabadságtól megfosztottak” rajzoltatik, s ellenkezőleg, egy valóban nagy nemzet hozatik föl, „melynek akarata van, s maga érte ügyei rendezését, melyet semmi se csüggesztett el, semmi se rémít el, mely mindent helyesen tud megragadni, helyesen tud javítani, és sohase érzi szükségét a gyámság alá helyezettetésnek.” A vád nyomtatékot helyez nevezetesen azon helyre, a hol a francia nemzet két táborra osztatik: „Emitt becsületes emberek színe, melyet sohase csüggesztenek se félreértetések, se vereségek: és ott a gyávák.”

Németország. — A poroszországi ösválasztások egyáltalában egy ütöttek ki, mint már hetek óta várni lehetett. A hivatalnokok ugyan éppen nem tartották meg oly szentül azon rendeletet, mely nekik a választásokra minden befolyást megtiltott; azonban egyfelől ilyes beavatkozások korábbi időkhöz képest aránylag gyéren fordulnak elő, s másfelől a hol megtörténnek is, mitse használnak, a hátrálási párt mindenütt derekasan megverettetett, vagy tíz választó férfiból legfeljebb egyet volt képes keresztül vinni. Az új miniszter, mint látszik, roppant többséget nyert ezen előválasztásokban. E jó embereknek ezuttal könnyűvé volt téve munkájuk: egyszerű miniszteri, s ellenzéki szellemben választhattak. Két legyet egy csapással! Az új kamara kiválólag szabadelvűekből fog állani, azon mérsékelt, de tiszta szabadelvűekből, kiknek politikai iránya a miniszteriumával teljesen összefog, s úgy látszik, mintha magok a szélső demokrata-ák is kezét fogtak volna a mérsékelt szabadelvűekkel a végett, hogy a győzelmet ez utóbbiak részére biztosítsák. Jellemző, hogy a különben tiszta demokraták ott, hol rájuk esett a választás, ezt nem fogadták el, nem azért mintha passzív ellenállásukat még a változott körülmények közt is folytatni akarnák, hanem mivel — ezt őszintén kimondták, — elveikről nem akarnak lemondani, de ezeket e perczen se való-síthatóknak nem tartják, se pedig e való-síthatást most üdvösnek és kívánatosnak nem itélik. A „Kreuzzeitung” a választások ily kiütése fölött nem kissé busul, mint a ki nagyon szomorutalmodott; valószínűleg tombolna örömben, hogyha folytonos czírogatásának tárgyai, az ugynevezett „vörösek,” valahol előtérbe léptek volna, akkor mily kárörömmel kiálthatott volna fel: nem volt-e igazam, im gyors vitorlálakkal megyünk a jacobinismus felé, és ti hála-kat fogtok adni Istennek, ha valamelyik a mieink közül egy „mentő tényre” ismét leereszkedik; de ily erős részvét a választásokban tiszszerte erősebb az előbbinél, s mindenhol oly tisztes és mérsékelt férfiak megválasztatása, — még a vitézlő kereszturakat is zavarba látszik hozni. A kic-sin, de hatalmas párt, mint az eddigi eredményből jósolhatni, a közelebbi országgyűlésen még sokkal kisebb, de kevesebb is hatalmas lesz, mint eddigelé volt; egyébiránt rajta kívül senki se is hiszi, hogy Poroszország ezáltal valami nagyot vesz-tene.

— A porosz új külügyminiszternek első cselekvése összefüggésben áll Ausztriával. Az osztrák követ, b. Koller, császár ő Felsőlegéek sajátkezü levelét átnyujtván a kormányzó-hercegnek, ez őt a külügy miniszterre b. Schleinitz jelenlétében fogadta. Ennek az a jelentése, hogy valódi alkotmányos országokban az uralkodó, ügyletekben megjelenő idegen követeket, alkotmány szerűen csak is a felelős miniszter jelenlétében fogadhatja el. Az osztrák követ elfogadása e szerint először nyujta alkalmat, annak megmutatására, hogy az új kormány szorosan meg akarja őrizni az alkotmányos formákat.

Portugallia. — A dom Pedro király által az országgyűlés megnyitásakor tartott trónbeszédnek azon része, mely a bevezetett francia vizsálra vonatkozik, következőleg hangzik:

„Miatán a kérdés egyszer el volt vonva a jog teréről, melyen azt kormányom

megtartani ügyekezett, s miután minden eszköz, melyre a szerződések szövege szerint számíthatni, magát feljogosítottak tartá, ki volt merítve: tanácsosaim kényszerítve láták magukat, a hajó kiadása és a kapitány szabadon bocsátása iránti döntő kívánságnak engedni. Az e sajnálandó összeütközésre vonatkozó összes okiratok nemsokára önök elé lesznek terjesztve. Azok megtekintése után, remélem, helyeselni fogják a kormány magatartását, s fölmentendik azon felelősség alól, melynek magát alávetni kénytelen volt.

Olaszország. — Mint Bécsből írják: azon Párisból tett jelentés, miszerint Oroszország és a monacoi herceg közt alkudozások volnának folyamatban a hercegségnek az első általi megvásárlása végett, nem látszik egészen alap nélkülinek; legalább Bécsben már több idő óta híre járt, hogy Oroszországnak szándéka volna, Villafraancán kívül még más pontokat is szerezni a földközi tenger partján. Minthogy a monacoi herceg éppen nem a legvirágzóbb pénzügyi állapotban van, s már húzamos idő óta alkudozott a szárdinai kormányral birtokának átengedése végett, de az alku fenakadt, mivel Szárdinai igen csekély árt ígért, másfelől pedig Manacónak derék kikötője van, s éppen nem látszik valószínűtlennek, hogy Oroszország e földterületet megszerezni igyekezik.

— A civita-vecchiai erődítmé-

nyeket jórészt félbe kell hagyni a francia kormánynak, miután a pápai udvar határozatlan visszautasítá azon tervét, melyet a francia katonatisztek eléje terjesztettek.

Oroszország. — A czár utolsó látogatása Lengyelországban nagyon jó benyomást tett, s az ország újult reményekkel néz a jövő elé. A katolikus egyház helyzete már most is sokat javult, s a czárnak jó viszonya a sz. székekkel azt remélteti, hogy egymásután mindazon bajok orvosolva lesznek, melyek a katolikus népességnek eddigél igazságos panasza alkalmat adtak.

— A jövő év elején egy új, a szláv-ság nemzeti érdekeinek szentelt lap jelenik meg Moszkvában „Parus” (vitrola) név alatt, a melybe dolgozni fognak lengyel, cseh, szerb, horvát, orosz és bolgár írók. Ezen szláv központi közlöny programjában ez áll a többi között. „A törzsrakosság nevében, szláv szellemi egységünk nevében, mi oroszok testvér kezét nyújtunk minden szláv nemzetiségnek” sat.

Spanyolország. — Spanyolország a rif-falózkodók ellen komolyan készíti hadát. A marokkói császártól elégtelt s kárpótlást kíván számanélküli sérelmiért. A marokkói kormány hasztalan mondja, hogy neki nincs köze a rif-f törzsekhez, a melyek függetlenek volnának, mert azok adóznak neki: feleljen hát értök.

Törökország. — A szerbek szkupstinája, f. évi dec. 13-án nyitattik meg; a képviselők dec. 11-én fognak Belgrádban megjelenni. A szkupstina gyűlései a Vračasron, a belügyminiszterium udvarában felállítandó faépületben tartatnak. Nagyon kétlik, hogy Kabuli effendi portai biztosnak hely engedtetnék a szkupstinában. A képviselők választása jelenleg egész Szerbiát foglalkodtatja, mindenestre a legügyesebb és ismert becsületes férfiak választatnak meg; azonban a fölött se kételkedhetni, hogy Belgrádban, a szkupstina alatt, a nép tömegesen is megjelenend. Azt hiszik, hogy a szkupstina tizennégy nap alatt minden ügyet el fog végezni.

UJ POSTA.

Párisból nov. 18-kán írják: Berryer megérkezett Párisba s Dufaure-val egyezkedik Montalembert s a „Correspondant” védelmezése tárgyában. A fegyrendőrszék elnökét egyre ostromolják diplomaták és politikusok a 24-kén tartandó tárgyalásokba nyarandó belépti jegyekért; azonban csak is egynéhány hallgatónak engedik meg a bemenetelt. A vádlott iránti részvét oly szembetűnőleg nevedik, hogy a „Nord”-dal szólva, még ellenei is védőivé lettek.

— Algirban hírszerint nyugtalan-

ságok ütöttek ki; mondják, hogy egy a francziák iránt barátságos érzelmű kadi megátamadtatott, s a főhatóság csapatokat küldött Constantineba.

— A porosz pátrióták, demokraták egymásra köszöntötték a porosz új kabinetre a habzó kelyhet, s azt hitték, hogy ugy lesz már, mint — nem volt régen. A miniszterium azonban szólott — s oly hideg zabanyeső csapott le a hevült fejekre; azonban várni kell, hogy cselekedjék is a miniszterium, akkor tán ismét felélénkölnek az elcsüggedt fejek.

A porosz fővárosból azon fontos hírt veszszük: hogy a Kreuzzeitung-párti Kleist-Retzow helyébe a rajnai tartomány főelnökévé Pommer-Esche, szabadelvű államtitkár a kereskedelmi miniszteriumnál, fog kinevezettni. Ez már cselekedet lesz a miniszterium részéről.

— Egy olaszországi új liga fölől sok hírkövacs beszél mostanság, az olasz kormányok ligájáról tudnillik; amde az szintoly kevéssé látszik létesülhetőnek, mint az olaszországi népek ligája. A „Patrie” ez ügyben egy mérges cikket hoz, a melynek éle kizárólag Ausztria ellen van irányozva. Mérgeződik a jó lap Ausztriának Rómával jó viszonya miatt, és Rómát a franczia barátság elvonásával fenyegeti.

Felölés a szerkesztésért BERDE ARON.

HIVATALOS HIRDETÉS.

(571) Nro. 7264 1858

Pályázati hirdetmény.

A magas cs. kir. Helytartóság által f. hó 11-ről 24302/4211. szám. alatta kolozsvári tanácsnál fölláttatni megengedett következő új állomásokra u. m.

1.) Egy ideiglenes tanácsosi állomásra évi 35. oszták értékű forint fizetéssel.

2.) Egy ideiglenes tanácsí titkári állomásra évi 525. oszták értékű forint fizetéssel.

3.) Egy ideiglenes tanácsí tollnokai állomásra évi 420. forint, vagy előléptetés esetében 315. oszták értékű forint fizetéssel.

4.) Egy ideiglenes rendőrfelügyelő segédi állomásra évi 525. oszták értékű forint fizetéssel.

5.) Egy ideiglenes tanácsí rendőrfelügyelő segédi állomásra évi 420. oszták értékű forint fizetéssel.

Folyó évi december utolsó napjáig ezen pályázat nyitattik.

Ezen állomásokra pályázni kívánók arra utasítottak, hogy pályázati folyamodványukat szabályszerű bélyeggel ellátva, a fönnebbi határidő alatt az alulirt tanácshoz adják be.

Az 1. és 2. pontok alatt említett tanácsosi és titkári állomások elnyerésére szükséges, hogy a pályázók a bölcsészeti, és jogtudományok szabályszerű bevégezéséről, ugy a cs. kir. járáshivatali segédekre nézve előirt állam vizsgálatok letételéről magokat igazolják, vagy ezen vizsgálatoknak a felsőbbség által meghatározandó idő alatti letételére magokat írásban kötelezzék.

Szükséges továbbá, hogy a pályázni kívánók a német és magyar nyelvek alapos tudását, eddigi közszolgálatukat, s politikai, erkölcsi feddhetetlen magokviselését tanúsítsák.

A többi pontok alatt említett hivatali állomások elnyerésére szükséges, hogy a polgárok bevézett tanulmányait, a német, és magyar nyelvek alapos tudását, főleg nyelveken fogalmazási képességüket, eddigi közszolgálatukat, s politikai, erkölcsi feddhetlenségüket tanúsítsák.

A kolozsvári tanácsból, nov. 22-én, 1858.

MAGÁN HIRDETÉSEK.

(10)

MOLL SEIDLICZI POR.

Az utolsó párisi világműkiállításán a hivatalos Wiener-Zeitung szerint minden hasonló házi orvosszerek felett **egyedül** méltott **jutalom-médallere**, s a nemzetközi bíróság ezen souverain ítélete által megegyezhetlen bizonyítvány van adva arról, hogy ezen készítmény minden kül- és belföldi ily-szerű készítményeket jószágával és becsességével felülmul.

Egyedüli központi szállító raktár: Bécsben a Gólya cimerű gyógyszer-tár, „Tuchlauben, a Wandl-hotell” szemben.

Egy bepecsételt satul ára: **1 ft. 12 kr. p. p.**, a melyhez pontos haszná-lásmódi utasítás van mellékelve, különböző nyelveken

Főraktár Kolozsvárt: RITTER TRAUGOTT özvegye gyógyszer-tára, b. Monostor utcában. Szászvárosban SPECH gyógyszerésznél, Besz-terczén SZONGOTT, Déván BÜCHLERNÉL.

Ezen Seidlitz-porok, melyeket mindenütt számtalan példák és hosszas tapasztalás oly hasznosnak talált, hogy azok híre a birodalom határait túlszárnyalta. Hogy MOLL-féle Seidlitz-porok minő gyógyszerővel bírnak jelesen a gyomor-bajokban és szorulásokban, hogy minő segélyt nyújt a májbajokban, szorulásokban, aranyérben, szédülésben, szivdobogásban, vértululásban, gyomorgöröcsben, nyálkakórásban s különböző női betegségekben, azt megállapított tények bizonyítják, és számtalan ingerlékeny személyeknek nyújtott lényeges könnyűlést és új tetterőt ezen szerek okos használata.

Ugyan ott mindig kapható: Csuka-máj olaj (Darrsch Leberthran-öl)

(40—40)

(513)

Prohàcki és társa Londonból,

midőn a mult évben tapasztalt pártolását a t. cz. közönségnek ezennel alázatosan megköszönni szerencsésük van, egyuttal a venni kívánókat legutányosabb árról biztosítva, annak újból kegyes pártolásaért esedeznek, mivel ez évben még inkább igyekeztek nagyszorúan ellátott raktárakkal, melyben különféle állatok prémjeiből készült férfi és női téli öltönyök, nyakkötők, hódá-süvegek, mellények, keztük és lábhosarak, afrikai majmok sző-jeiből készített muffok, tengeri foka-kabátok sat, valamint más nagyszámú hazai és külföldi állatok prém-reivel bélt bundák és köpenyek találhatók — a t. cz. közönség várakozását kielégíteni.

A megrendelések pontosan és gyorsan teljesíttetnek és kitisztítás végett bármí nemű szőcs-munkák elfogadhatnak és jutányos áron be is cseréltetnek.

Több országos vásárokat is meglátogatandak nagymennyiségű szőcs-munkáikkal, ugymint: Maros-Vásárhelyt, Tordát, Károly-Fejérvárt, Nagy-Enyedet, Szamosujvárt és Dézset — Raktáruk Kolozsvárt, piacszor, b. Szentkeresztúház, 7-dik szám.

(559)

STÁJER FÜNEDV, mellbetegeknek.

Grác és Bécs városok legügyesebb orvosai meggyőződése s igazolásaik szerint ezen mellnedv a jelenben meglepőleg tűntette ki jótékony hatását különösen a köhögés, nátha, hurut, torok- és mell-fájásban, úgy hogy sokaknak szükségül vált és azoknak tulajdon nyilatkozataik szerint csupán ezen szernek köszönhetik nyugalmasb éjeleiket s betegségek javulását.

Nagyon ajánlható ezen nedv utazóknak. Kellemes íze miatt nemcsak gyermekeknek hasznos, hanem korosabbaknak, kivált tüdőbetegeknek enyhülést szerez, s főleg rekedtség ellen ajánlható.

Meglettkoruak vehetnek szükség szerint, evés előtt s után rövid idővel, naponként 4 vagy 5 evő-

kalénnal; ugyan annyiszor adathatik gyermekeknek, koruk szerint.

Purgleitner József, gyógyszerész s készítője a stájer-fünedvnek Grácban.

Raktárom van Kolozsvárt KOZÁK EDUÁRD „Katonához” címzett fűszerkereskedésében.

(565)

Az egész ausztriai birodalomban közkezdvezőleg elismert

ANGOL-PATENT-KÖSZVÉNY-GYOLCS, minden köszvényes, és rheumatikus szenvedés ellen, és mint első s legbiztosabb védszer görcs, orbáncz, tagdaganat és oldalszurás esetében.

Fris és legjobb minőségben kapható:

Kolozsvárt: Wolff János gyógyszer-tárban, Brassóban: Duschöin J. kereskedésében.

Debreczenben: Gassner Pál

Aradon: Probst F. I.

N. Szebenben: Schneider F. I.

Temesvárott: Kraul János kereskedésében.

E szer: használati utasításba becsomagolva.

1 pforintért kapható: idült bajok esetére a kétszeresen erős 2 pforintért.

(563)

Hirdetés.

B. Kemény György urnak a lekenczei járásban fekvő Bungárd nevezett helységben létező birtoka, mely áll 25 hold 400 □ kaszáló, 35 hold 1000 □ szántó, 2 hold szőlő, 14 hold legelő és 10 hold erdő kiterjedésű mennyiségből.

Továbbá korcsma-jog és közlegelőbeli illetőségéből, megjegyezvén, hogy az erdőben 2400 darab épületre való tölgy- és cserfa is található, örök áron eladó lévén, a megvenni szándékozó értekezhetik az árá iránt Kolozsvárt az Óvárban, 267. szám alatti házban, az eladó báró tulajdonos ural, és Külső-Szencutczában a 46. szám alatti házban, Ürmösi Samuval.

(421)

Stein János-nál Kolozsvárt és Wittich József-nél M.-Vásárhelyt kaphatók:

Petőfi Sándor újabb költeményei, 1847-1849-ig. Kiadta Emich Gusztáv Pesten. Ára a 2 kötetnek 3 ft. Csinos kemény kötésben 4 ft. Diszkrétben aranygyalással 5 ft.

Jósika Julia. Közlélek a külföldről. Fiatal olvasók számára. Ára csinos kemény kötésben 2 ft.

(1—1)

(569)

Eladó pálinkagyár és szalatszárasztó.

Szamosujvártól 2 1/2, Kolozsvártól 5 órai távolságra Sz.-Gothárdon, egy igen jó PÁLINKAGYÁR- és SZALATSZÁRASZTÓ kedvező feltételek mellett eladó; — akár négy egymás melletti helyiségekbeni korsma-joggal együtt hasznabérbe kiadandó. — Értekezhetni Szamosujvárt, ügyvéd Török urnál. Kolozsvárt, b. király-utca, 21-dik szám alatti házban.

(570)

Gyümölcs és Diszfák.

A lovriai faiskolában (6 méröld Temesvártól a bécsi úton) az ezen ősszel és jövő tavasszal folyton kaphatók a legszebb gyümölcs, és diszfák, gyölezett szőlővenyige, spárgagyökér, sat.

(1—1)

Bérmentes felszólításra az árjegyzék azonnal bérmentve kiszolgáltatik. Minden rendeléseknek a legnagyobb pontossággal kivitelére ajánljuk.

Agátsy János, főkertész.

(560)

Mell-nővény szeletkek.

Koller F. J. gyógyszerész által Pozsonyban.

Kolozsvárt kapható Wolff J. gyógyszer-tárban.

Egy skatulya ára 20 kr. p. p.

(5—24)